

ANNA ZAPOLSKA

Institute of Archaeology, University of Warsaw

The Solidus of Heraclius from Wargen in Sambia – Reconsidered

ABSTRACT: A unique artefact was found in the Sambian Peninsula in the 1980s. The excavation work conducted there yielded a solidus of Heraclius – to date, the only attested Byzantine coin found in this particular region.

The gold coinage of Heraclius was issued in large amounts and was used to pay out tribute money to the Avars. It was only issued within the space of several years, for as long as the Avars continued to pose a threat to the borders of the empire. Nevertheless, numerous coins of this kind have been found in the Lower and Middle Danube areas, in the Carpathian Basin, and further north, in areas along the Middle and Lower Rhine.

Two such coins are recorded as having been found in lands now belonging to Poland. The piece in question, found in Sambia, is the northernmost coin find of this type. It should be emphasized that artefacts that can indisputably be linked to Avarian influence are very rare in the Western Baltic area. These include ferrules of belt ends, fragments of harnesses, and, occasionally, fragments of jewellery. For this reason, the solidus of Heraclius found in Sambia raises some doubts and questions relating to its provenance as well as the time and the circumstances of its arrival. The present article aims to discuss the matter of the arrival of this coin in the Western Baltic territory. Contrary to the general opinion that Byzantine coins would have reached the area in question by coming across the Carpathian Basin via the Slavs, the author of the article argues that this artefact may have reached the Baltic area via the remnants of the Germanic population that would likely have remained in the territories of present-day Poland and Ukraine.

KEY WORDS: solidus of Heraclius, Avars, West Balts, gold

ABSTRAKT: *Solid Herakliusza znaleziony w Wargen (Sambia) – ponownie omówiony*

W latach 80. XX wieku na Półwyspie Sambijskim został znaleziony unikatowy zabytek. W trakcie wykopalisk odkryto solid Herakliusza – jedyną dotychczas znaną bizantyńską monetę z tego regionu.

Złote monety Herakliusza były emitowane bardzo licznie i służyły m.in. jako źródło wypłat trybutów dla Awarów. Realizowano je jedynie w ciągu kilku lat – dopóki Awarowie pozostawali zagrożeniem dla granic cesarstwa. Mimo to liczne znaleziska tych monet są rejestrowane nad dolnym i środkowym Dunajem, w Kotlinie Karpackiej i dalej na północ, aż po obszary leżące nad środkowym i dolnym Renem.

Dwie takie monety zostały zarejestrowane na terenie Polski. Omawiany egzemplarz – pochodzący z Sambii – jest znaleziskiem najdalej wysuniętym na północ. Podkreślenia wymaga fakt, że zabytki, które jednoznacznie można powiązać z wpływami awarskimi, są na obszarach zachodniobałtyjskich bardzo rzadkie. Wśród nich wymienia się okucia końca pasa, elementy uprząży i sporadycznie biżuterii. Solid Herakliusza odkryty na terenie Sambii budzi zatem podejrzenia i pytania o jego pochodzenie, czas oraz okoliczności napływu. W artykule postaram się przedstawić swoje spojrzenie na kwestię napływu tej monety na tereny zachodniobałtyjskie. W przeciwieństwie do powszechnej opinii, że monety bizantyńskie dotarły tam za pośrednictwem Słowian przez Kotlinę Karpacką, zaprezentuję pogląd, że zabytek ten mógł dostać się nad Bałtyk za pośrednictwem resztek ludności germańskiej, która najprawdopodobniej przetrwała na obszarach ziem Polski i Ukrainy.

SŁOWA KLUCZOWE: solid Herakliusza, Awarzy, Bałtowie, złoto

Author's address:

Anna Zapolska
Institute of Archaeology
University of Warsaw
26/28 Krakowskie Przedmieście Street
00-927 Warsaw
e-mail: anna.zapolska@gmail.com

Translation: Marcin Fijak